

مراد اورنگ

سرودهای زردشت

یکی از دوستان به منترلم آمد. کتاب بزرگی در دست داشت. معلوم شد کتاب گانها ترجمه و تفسیر موبد فیروز آذر گشسب است. گفت میخواهم دربارهٔ سرودهای زردشت با شما صحبت کنم و چیزهایی را پرسم. میخواهم پرسم سرودهای پیامبر باستانی چرا برخلاف همهٔ کتابهای دینی و دانشی اینقدر پیچیده و دشوار و بفرنج است که نمیتوان از ترجمهٔ واژه بواژه آن چیزی فهمید. مگر با پس و پیش کردن معنی واژه‌ها که هر کس میتواند به عقیدهٔ خود این کار را بکند و تا اندازه‌ای نتیجه بگیرد.

گفتم از قضا چنین نیست. خیالی ساده و آسان است و از ترجمهٔ واژه به واژه آن مفهوم و معنی درست بدست می‌آید و نیازی به پس و پیش کردن معنی کلمات ندارد، مگر در مواردی خیلی کم.

دوستم کتاب را باز کرد. بند یکم از فصل ۲۸ را نشان داد. متن آنرا با ترجمه‌اش برایم خواند. گفت ملاحظه کنید در این جا معنی تمام کلمات پس و پیش شده تا ترجمه‌ای بدست آمده است.

متن کتاب با بعضی اشتباهات در تحت ۲۰ شماره چنین نوشته شده است:

- ۱) اهیادام (۱) یاسا (۲) نمنگها (۳) اوستان (۴) زمستو (۵) رفدرهیا (۶) مئینیه اوش (۷) مزدا (۸) پشو اورویم (۹) سپن نهیا (۱۰) اشا (۱۱) ویسپنگ (۱۲) شیوتنا (۱۲) ونگهوش (۱۴) خر نوم (۱۵) مننگهو (۱۶) یا (۱۷) خوشنوبشا (۱۸) گئوش چا (۱۹) اوروانم (۲۰) - ۰۴.

ترجمه بپس و پیش کردن معنی واژه‌ها بدینگونه یاد شده :

۱- اینک - ۲- بادستهای - ۳- برافراشته - ۴- (نورا) نماز برده - ۵- خوشبختی کامل را - ۶- خواستارم - ۷- بیش از هر چیز - ۸- ای دانای بزرگ - ۹- ناپیدای - ۱۰- نیکی افزای - ۱۱- (بشود که) باکارهای - ۱۲- راست و درست - ۱۳- از سراسر - ۱۴- نخر - ۱۵- اندیشه - ۱۶- پاک - ۱۷- (برخوردار گردم) و بدینگونه - ۱۸- روان - ۱۹- آفرینش را - ۲۰- خوشنود سازم - ۲۱-

چون دوستم متن و ترجمه را برایم خواند، من زبان به پاسخ گشودم و گفتم: آقای آذرگشوب با استفاده از نوشته‌های دیگران، مطابق عقیده و سلیقه خود چنین کاری را انجام داده و ادعا کرده است ترجمه اش صد درصد درست و کاملاً نمودار معنی و مفهوم سرودها میباشد. ایشان چون نتوانسته‌اند از ترجمه واژه و پشت سرهم گذاشتن معنی واژه‌ها نتیجه بگیرند، ناچار شده‌اند معنی واژه را پس و پیش کنند و بسلیقه خود ترجمه و نتیجه‌ای بدست آورند. بنابراین نباید آنها را دلیل قاطع تصور کرد و نشانه پیچیده بودن سرودها دانست. باید عقیده و ترجمه دیگران را نیز دید و آنها را باهم سنجید. من خودم بر این عقیده هستم که باید معنی درست واژه‌ها را از روی فرهنگ آوستا بیرون آورد و آنها را بدون پس و پیش کردن پهلوی هم گذاشت. اگر این کار را بکنیم ترجمه درست بدست می‌آید و آشکارا می‌رساند که سرودهای دین آئین زردشت خیلی ساده و آسان است و هیچگونه پیچیدگی ندارد.

پس از این اظهار عقیده، صورت صحیح متن را روی یسنه نوشتم و معنی واژه‌ها را با توجه به قواعد دستوری از فرهنگ آوستا در آوردم و ترجمه‌ها را بدون پس و پیش کردن پشت سرهم ردیف کردم و پس از آن به شرح و توضیح پرداختم. صورت صحیح متن بدین ترتیب است: ۱- اها - ۲- یاسا - ۳- نمنگها

۳-، اوستانه زستو-۴-، رفذر هیا-۵-، من یتوش-۶-، مزداو-۷-، پتوئور ویم-۸-،
سپنتهیا-۹-، اشا-۱۰-، ویسپنگک-۱۱-، شیه اوئنا-۱۲-، ونگهئوش-۱۳-،
خره نوم-۱۴-، مننگهو-۱۵-، یا-۱۶-، خشنویشا-۱۷-، گئوش چا-۱۸ و ۱۹-،
اوروانم-۲۰-، ۴-، ۱۹- و ۲۰-

ترجمه

۱-، اینک-، خواستارم-۲-، در حال نماز-۳- بادستهای پرافراشته
۴-، شادمانی را-۵-، ای معنوی مزدا-۶ و ۷-، ای نخستین-۸-، ای سود
رسان-۹-، ای پاک-۱۰-، در همهٔ کارها-۱۱ و ۱۲-، نیکی خرد را-۱۳ و ۱۴-،
اندیشه را-۱۵-، که خوشنود سازم-۱۶، ۱۷-، آفرینش را-۱۸-، و روان را
۱۹- و ۲۰-

توضیح

مفهوم روشن تر سرودها این است که پیامبر باستانی در حال نماز دستها
را بلند کرده آفرینندهٔ جهان را با صفت های مزدای معنوی و نخستین و سودرسان
و پاک میخواند و در همهٔ کارها شادمانی درخواست میکند. همچنین خردنیک
و اندیشهٔ رسا خواستار است تا بدین وسیله بتواند جهان آفرینش و روان یا جهان
مادی و معنوی را خوشنود سازد.

دو واژه آفرینش و روان عبارت از دو عالم مادی و معنوی است. مانند
تن و روان. این دو عالم بانوجه به آیهٔ ۵۴ سورهٔ اعراف، در نوشته های عرفانی
بنام عالم خلق و عالم امر خوانده شده اند.

دوست پژوهشگرم هنگامی که این ترجمه و توضیح را دید و خواند، خیلی

خبرمند شد و گفت: بسیار ممنونم که راه ساده و آسان بمن نشان دادید: اما میخواهم بدانم تکلیف پژوهندگان با این اختلاف عقیده‌ها و اختلاف ترجمه‌ها چیست و چگونه می‌توانند مفهوم حقیقی سرودهای باستانی ایران را دریابند؟ گفتم متأسفانه در این باره باید جواب یأس بدهم. زیرا ترجمه درستی در دست نداریم: اگر پژوهنده بخواهد در این باره بمقصد و مقصود برسد، باید خودش زحمت بکشد و آویستا را یاد بگیرد و باشیوه اندیشه و فرهنگ ایرانی ترجمه کند و الله گمراه‌میشود و بجائی نمیرسد. راه دوم این است کسانی که در این باره اطلاعاتی دارند، بابت پاك و بنام خدمت بدانش‌گرد هم آیند و بکمک هم سرودهای باستانی را ترجمه کنند. دوست دانشمند آقای دکتر حسین وحیدی استاد دانشگاه بازرگانی که در این باره پژوهشهای سودمندی دارند و سرگرم ترجمه یسنه باروش نوین میباشند، در اندیشه این کار هستند. خدا کند موفق باشند تا نتیجه همگانی گرفته شود. شاید دنباله داشته باشد.

در سخن خيام حسن ترکیب، سادگی بیان پیوستن با اندیشه فلسفی توأم است و این امتزاج بگونه ایست که باعث اعجاب سخن منجان گردیده، معتقدند توالی چهار مصراع، طوری بیکدیگر پیوسته است که گوئی خيام قیاس منطقی را بکار برده و در قالب «شکل اول» مطلب خود را ریخته است. (دمی با خيام)